

Шукатка О., Конох А., Мосейчук Ю., Борисевич Л. До проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури у закладах вищої освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2025. Том 13, № 5. С. 100-105. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i5-015>.

Shukatka O., Konokh A., Moseichuk Yu., Borysevych L. Do problemy formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury u zakladakh vyshchoi osvity [On the issue of developing communicative competence of future physical education specialists in higher education institutions]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2025. Vol. 13, No 5. S. 100-105. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i5-015>.

УДК 37.011.3-051

DOI: 10.31110/2616-650X-vol13i5-015

Оксана ШУКАТКА¹, Анатолій КОНОХ², Юрій МОСЕЙЧУК³, Леся БОРИСЕВИЧ⁴

¹ Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

² Запорізький національний університет, Україна

³ Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

⁴ Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Україна

¹ <https://orcid.org/0000-0002-2297-4709>

shukatka1973@ukr.net

² <https://orcid.org/0000-0003-4283-9317>

konoch105@ukr.net

³ <https://orcid.org/0000-0002-2457-6552>

yr-mosey@ukr.net

⁴ <https://orcid.org/0000-0001-7103-1611>

borysevychlesia@gmail.com

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуто особливості формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури, які здобувають фах у закладах вищої освіти. Акцентовано на важливості розвитку ефективної професійної комунікації як складової професійної підготовки. Дано визначення поняття комунікативної компетентності у педагогічному контексті, згідно з яким, комунікативна компетентність є однією з ключових складових майстерності фахівця фізичної культури, яка включає здатність ефективно використовувати мовні та невербальні засоби спілкування для досягнення певних цілей у професійному середовищі. Надано характеристики комунікативної компетентності, яка включає: володіння мовленнєвими засобами; здатність до активного слухання; емоційний інтелект; толерантність до різних поглядів; навички вирішення конфліктів. Висвітлено основні аспекти формування комунікативних навичок майбутніх фахівців фізичної культури у закладах вищої освіти. Серед них: особистісно орієнтований підхід, міжкультурна комунікація, інтерактивні методи навчання, цифрова комунікація. Наголошено, що у процесі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури важливо створити умови для розвитку комунікативних навичок, а саме: вдосконалення мовних навичок, розвиток емоційного інтелекту, міждисциплінарна співпраця з фахівцями інших сфер, використання зворотного зв'язку від учнів, колег і батьків, практична підготовка. Розкрито, що розвиток комунікативної компетентності у майбутніх фахівців фізичної культури є процесом, що вимагає постійної практики та самовдосконалення, що дозволяє покращити якість навчання та тренувань, створити позитивну атмосферу в колективі та серед учнів. Використання інтерактивних методів, практичної підготовки, цифрових технологій та особистісно орієнтованого підходу дозволяє ефективно формувати цю компетентність. Підсумовано, що комунікативна компетентність є необхідною умовою успішної професійної реалізації майбутнього фахівця фізичної культури. Її формування має бути інтегрованим у загальну систему професійної підготовки у ЗВО.

Ключові слова: фізична культура; професійна підготовка; комунікативна компетентність; ЗВО; майбутні вчителі фізичної культури.

Oksana SHUKATKA¹, Anatoly KONOKH², Yuriy MOSEYCHUK³, Lesia BORYSEVYCH⁴

¹ Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine

² Zaporizhzhia National University, Ukraine

³ Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine

⁴ Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ukraine

¹ <https://orcid.org/0000-0002-2297-4709>

shukatka1973@ukr.net

² <https://orcid.org/0000-0003-4283-9317>

konoch105@ukr.net

³ <https://orcid.org/0000-0002-2457-6552>

yr-mosey@ukr.net

⁴ <https://orcid.org/0000-0001-7103-1611>

borysevychlesia@gmail.com

ON THE ISSUE OF DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION SPECIALISTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article deals with the peculiarities of forming the communicative competence of future physical education specialists who acquire a specialty in higher education institutions. The importance of developing effective professional communication as a component of professional training is emphasized. The definition of the concept of communicative competence in the pedagogical context is given,

according to which communicative competence is one of the key components of the pedagogical skills of a physical education specialist, which includes the ability to effectively use linguistic and non-verbal means of communication to achieve specific goals in a professional environment. The characteristics of communicative competence are as follows: mastery of language means listening actively, emotional intelligence, tolerance to different views, and conflict resolution skills. The main aspects of forming communication skills of future physical education specialists in higher education institutions are highlighted. Personality-oriented approaches, intercultural communication, interactive teaching methods, and digital communication are among them. It is emphasized that in the process of training future physical education specialists, it is essential to create conditions for the development of communication skills, namely: improving language skills, developing emotional intelligence, interdisciplinary cooperation with specialists in other fields, using feedback from students, colleagues, and parents, and practical training. It is revealed that the development of communicative competence in future physical education specialists is a process that requires constant practice and self-improvement, which allows to improve the quality of education and training, create a positive atmosphere in the team and among students. The use of interactive methods, practical training, digital technologies and a personality-oriented approach allows to form this competence effectively. It is summarized that communicative competence is a prerequisite for the successful professional realization of a future physical education specialist. Its formation should be integrated into higher education institutions' general professional training system.

Keywords: physical education; professional training; communicative competence; higher education institution; future physical education teachers.

Постановка проблеми. Сучасні виклики у сфері освіти, соціокультурні трансформації та потреби ринку праці актуалізують питання формування комунікативної компетентності у майбутніх фахівців фізичної культури. Професійна діяльність фахівця у сфері фізичної культури передбачає не лише досконале володіння фаховими знаннями та навичками, але й здатність ефективно комунікувати з різними категоріями населення — дітьми, молоддю, дорослими, особами з особливими потребами, колегами по роботі, а також представниками суміжних галузей. Аналіз практики підготовки майбутніх фахівців фізичної культури у закладах вищої освіти свідчить про те, що комунікативна складова професійної компетентності часто залишається поза належною увагою. Недостатньо сформовані навички міжособистісного спілкування, низький рівень розвитку емоційного інтелекту, відсутність досвіду вирішення конфліктних ситуацій та неусвідомлення важливості комунікації як складової успішної професійної діяльності, знижує ефективність майбутніх фахівців у реальних умовах праці. Виникає об'єктивна потреба у переосмисленні підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури з акцентом на розвиток комунікативної компетентності, оскільки цей компонент професійної підготовки забезпечує ефективність педагогічної діяльності, сприяє формуванню взаємодії між учасниками освітнього процесу, є передумовою створення сприятливого освітнього середовища.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останні дослідження формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців у закладах вищої освіти акцентують увагу на її важливості для ефективної професійної діяльності. Зокрема, Н. Разумовська досліджувала розвиток комунікативних здібностей студентів під час спілкування в вищому навчальному закладі, Ж. Богдан, Н. Серета, Т. Солодовник у своїх наукових працях порушували проблему дослідження формування комунікативної компетентності студентів закладів вищої освіти у процесі вивчення психолого-педагогічних та управлінських дисциплін. Л. Заліток зауважує на важливості психолого-педагогічних дисциплін та використанні активних методів навчання, спрямованих на розвиток комунікативних навичок у формуванні комунікативної компетентності майбутніх фахівців фізичної терапії. Н. Атаманчук, Т. Мизгіна, Г. Траверсе, вважає, що комунікативна компетентність є однією з ключових професійних навичок фізичних терапевтів, ерготерапевтів та важливою умовою підготовки конкурентоспроможного спеціаліста. Т. Гусєва аналізує психологічні аспекти розвитку комунікативних навичок у майбутніх фахівців. До важливих психологічних особливостей формування комунікативної компетентності авторка відносить професійну спрямованість навчання, високу мотивацію студентів, підтримку викладачів та створення позитивного психологічного клімату [3].

І. Володько досліджував формування інформаційно-комунікаційної компетентності. Розроблені автором педагогічні умови та моделі сприяють розвитку цієї компетентності у студентів. Водночас, дослідження Л. Біловус, О. Гомотюк, Н. Яблонської показало, що студенти мають правильне розуміння електронного інформаційно-освітнього середовища, але не завжди усвідомлюють важливість інформаційної комунікативної компетентності. У своїх наукових розвідках О. Лахтадир наголошує, що психологічний супровід є важливим елементом у розвитку комунікативної компетентності [4]. Науковиця вказує на необхідність впровадження спеціальних програм та методик орієнтованих на підвищення самооцінки, емоційної стійкості та соціальної адаптації студентів.

Метою дослідження є аналіз формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури у закладах вищої освіти.

Методи дослідження: аналіз, порівняння та узагальнення теоретичних даних.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі фахової підготовки й постійного професійного розвитку формуються компетентності, які забезпечують ефективну професійну діяльність майбутнього фахівця. Компетентності – це система інтегрованих знань, умінь, навичок, особистісних якостей та цінностей, які забезпечують здатність ефективно виконувати професійну

діяльність у конкретній сфері. Іншими словами, компетентність – це не лише те, що фахівець знає, а й те, що він вміє робити і як діє в різних ситуаціях.

Компетентності фахівців фізичної культури – це сукупність знань, умінь, навичок, цінностей і особистісних якостей, які забезпечують ефективну професійну діяльність у сфері фізичного виховання, спорту та здоров'язбереження. Формування комунікативної компетентності фахівців фізичної культури – це важлива складова підготовки сучасного фахівця, яка сприяє ефективній взаємодії з учнями, колегами, батьками, а також іншими представниками освітніх та спортивних структур [2]. Така компетентність включає не лише володіння певними знаннями та навичками, а й здатність ефективно спілкуватися в різних ситуаціях, вирішувати конфлікти, бути переконливим, а також розуміти потреби і мотивацію інших.

Майбутній викладач фізичної культури, чи тренер мусить не лише демонструвати фізичні навички, а й бути ефективним комунікатором. Його здатність мотивувати, пояснювати техніку виконання вправ, вести діалог зі спортсменами або учнями, залежить від рівня сформованої комунікативної компетентності. Рівень комунікативної компетентності залежить також від набутих знань умінь і навичок професійної діяльності здобутих здобувачем під час навчання у закладі вищої освіти. Тому комунікативна компетентність майбутніх вчителів фізичної культури проявляється у всіх професійних та життєвих ситуаціях. Комунікативна діяльність вчителів спрямована на встановлення стосунків із учнями, батьками та колегами. Конкретизоване педагогічне спілкування під час проведення уроку є процесом вирішення вчителями багатьох як комунікативних завдань, так і розвивальних завдань [1]. Це безпосередньо впливає на якість освітнього процесу та спортивної підготовки.

Під комунікативною компетентністю у педагогічному контексті розуміють інтегральну якість особистості, що охоплює сукупність знань, умінь, навичок та особистісних якостей, необхідних для ефективного спілкування у професійній сфері [6; 7]. Структура комунікативної компетентності включає: володіння мовленнєвими засобами; здатність до активного слухання; емоційний інтелект; толерантність до різних поглядів; навички вирішення конфліктів.

Згідно з дослідженнями, комунікативна компетентність є однією з ключових складових педагогічної майстерності фахівця фізичної культури. Зокрема, у науковій праці Т.Хоми та В.Кевпанича зазначено, що комунікативна компетентність є важливою складовою педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури. Це підтверджує важливість розвитку комунікативних навичок у процесі підготовки педагогів фізичної культури [8]. І. Мельник підкреслює, що соціально-комунікативна компетентність фахівця з фізичного виховання в умовах нової української школи є інтегральною характеристикою професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання, що включає в себе вміння ефективно спілкуватися та взаємодіяти з учнями та колегами [5]. Це здатність ефективно використовувати мовні та невербальні засоби спілкування для досягнення певних цілей у професійному середовищі. Вона включає: мовленнєву культуру, вміння слухати та доносити думку, емпатію та емоційну стійкість, здатність до конструктивного діалогу і вирішення конфліктів.

Розглянемо детальніше основні аспекти прояву комунікативної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури:

1. *Мовні навички*: фахівці повинні володіти чітким і зрозумілим мовленням, вміти адаптувати комунікацію відповідно до аудиторії – зокрема, до дітей, батьків і колег. Важливо використовувати професійну лексику доречно та доступно, а також мати здатність пояснювати складні фізичні вправи простими та зрозумілими словами.

2. *Емпатія та емоційний інтелект*: вміння чути й розуміти емоційний стан учнів, батьків або колег та адекватно реагувати. Такий підхід сприяє створенню підтримуючого і мотивуючого середовища, що є важливим для гармонійного фізичного розвитку.

3. *Вміння вирішувати конфлікти*: такі вміння можуть виникати в процесі навчання чи тренувань, є важливим елементом. Фахівець повинен розпізнавати ранні ознаки конфлікту, застосовувати різні стратегії конструктивного вирішення проблем (переговори, компроміс, медіація), дотримуватися принципів активного слухання та емпатії, бути прикладом спокійного та конструктивного реагування на стресові ситуації.

4. *Критичне мислення*: вміння аналізувати ситуацію, аргументовано висловлювати свою думку і чути інших є необхідним для фахівців фізичного виховання. Дає змогу не лише аналізувати різноманітні ситуації, а й приймати обґрунтовані рішення, які сприяють розвитку учнів чи спортсменів.

У процесі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури розвиток комунікативних навичок відіграє ключову роль, оскільки ці фахівці активно взаємодіють з учнями, спортсменами, колегами та батьками, відтак, шляхи розвитку комунікативної компетентності у фахівців фізичного виховання є багатогранними і передбачають як індивідуальну, так і групову роботу, а також використання різних

методів і підходів для вдосконалення навичок комунікації. Для розвитку комунікативної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури застосовують різні стратегії.

Особистісно орієнтований підхід: дозволяє адаптувати програми навчання або тренування під індивідуальні особливості кожного учня, чи спортсмена. Це дуже ефективна стратегія як у навчанні, так і в спортивній підготовці. Він базується на визнанні того, що кожна людина унікальна за своїми здібностями, потребами, мотивацією, стилем навчання чи тренування.

Міжкультурна комунікація: дедалі більше людей працюють у міжнародних командах, або стикаються з представниками різних культур. Міжкультурна комунікація передбачає не лише знання мов, а й розуміння цінностей, норм, традицій, невербальної поведінки, стилів спілкування тощо. Важливо враховувати культурні відмінності у сприйнятті часу (наприклад, у США пунктуальність дуже важлива, а в Латинській Америці, чи на Близькому Сході ставлення до часу гнучкіше); вербальне і невербальне спілкування (у деяких культурах (як-от японська) невербальні сигнали значно важливіші, ніж слова. В інших (наприклад, у Німеччині) надається перевага прямій, чіткій вербальній комунікації; індивідуалізм проти колективізму (західні культури часто орієнтовані на особисті досягнення, тоді як багато східних – на гармонію в колективі; контекст комунікації (висококонтекстні культури (наприклад, арабські чи японські) покладаються на підтекст і ситуацію. Низькоконтекстні культури (як-от американська) зазвичай усе проговорюють чітко).

Інтерактивні методи навчання: фахівці повинні впроваджувати сучасні підходи до навчального процесу, що сприяють активному залученню учнів до комунікації як у групових, так і в індивідуальних формах роботи. Особливу увагу слід приділяти використанню інтерактивних технологій та методів, таких як дискусії, рольові ігри, дебати, що стимулюють критичне мислення, розвиток мовленнєвих навичок та соціальну взаємодію.

Цифрова комунікація: майбутні фахівці повинні вміти користуватися онлайн-платформами, соціальними мережами та мультимедійними засобами для налагодження професійної взаємодії [10]. Цифрова комунікація – це здатність ефективно використовувати цифрові інструменти з метою обміну інформацією, колаборації та просування ідей у цифровому середовищі. Сучасні технології відкривають широкі можливості для самоосвіти: онлайн-курси, спеціалізована література, наукові публікації та спільноти професіоналів у соціальних мережах дозволяють фахівцям ФКіС залишатися в курсі останніх тенденцій та адаптувати їх у своїй роботі. Важливим аспектом є також вивчення міжкультурної комунікації, особливо для тих, хто працює в міжнародному середовищі або з різними соціальними групами. Ключовим аспектом стає вміння ефективно сприймати та інтерпретувати інформацію в цифровому форматі, що є важливою складовою сучасної комунікативної культури. Соціальні мережі та професійні спільноти перетворилися на потужні інструменти професійного нетворкінгу. Участь у тематичних форумах, обговорення у Telegram-групах або спільна робота над проектами у віртуальному просторі вимагають від фахівців фізичної культури нових навичок – стислого викладу думки у месенджерах. Розвиток інтернет-комунікації також змінює підходи до роботи зі спортсменами та учнями. Вміння створювати змістовний контент для соціальних мереж, вести спортивні блоги або організувати мотиваційні онлайн-марафони тепер є важливою складовою професійного іміджу сучасного тренера. При цьому ключовим залишається збалансоване поєднання професійної експертності та здатності до автентичного спілкування у цифровому середовищі.

Постійне вдосконалення мовних навичок: майбутні фахівці повинні підвищувати рівень ораторської майстерності та психології комунікації, оскільки участь у тренінгах з публічного виступу та ораторського мистецтва допомагає вдосконалити мову, що є необхідним для чіткого та ефективного пояснення фізичних вправ, навчальних матеріалів, а також для мотивації учнів; вивчення педагогічної термінології, оскільки знання спеціалізованої термінології дозволяє фахівцям бути точними в своїх інструкціях і поясненнях, а також сприяє розвитку професійного спілкування з колегами.

Розвиток емоційного інтелекту: майбутні фахівці мають бути спроможними: до емоційної саморегуляції як здатності контролювати власні емоції під час стресових або напружених ситуацій; практикувати саморефлексію, медитацію та техніки релаксації, які можуть допомогти фахівцям зберігати спокій і впевненість у будь-яких ситуаціях; до емпатії та активного слухання, оскільки розвиток здатності співпереживати, чути і розуміти емоції інших (учнів, колег) допомагає побудувати довірливі стосунки та налаштувати конструктивний діалог.

Вміння працювати з різними групами та застосовувати індивідуальний підхід: для майбутніх фахівців фізичної культури адаптація методів комунікації, коли фахівець повинен вміти адаптувати свій стиль спілкування залежно від аудиторії, важлива. Вона включає вибір термінів та стиль викладу матеріалу. Індивідуалізація в навчанні, тобто пошук індивідуальних стратегій комунікації з учнями на основі їх особливостей і потреб, дозволяє створити сприятливе середовище для розвитку молоді.

Міждисциплінарна співпраця з фахівцями інших сфер є ключовим чинником у розвитку професійних навичок фахівців фізичної культури особливо для вдосконалення комунікативної компетентності. Спільна робота з психологами дозволяє глибше зрозуміти механізми мотивації,

емоційні стани підопічних та ефективні стратегії взаємодії з різними типами особистостей. Це особливо важливо в умовах тренувального процесу, де комунікативні навички тренера безпосередньо впливають на результативність занять та психологічний комфорт учнів. Логопеди, у свою чергу, можуть допомогти у вирішенні питань, пов'язаних із дихальними вправами, артикуляцією та мовленнєвою культурою, що є важливим аспектом у багатьох видах спорту, особливо в командних дисциплінах або єдиноборствах. Тренери зі спеціалізованих видів спорту, таких як бойові мистецтва чи індивідуальні дисципліни, пропонують ідеї щодо техніки виконання вправ, розвитку координації, стратегій тренувального процесу. Обмін досвідом із ними сприяє розширенню професійного кругозору, запозиченню інноваційних підходів та інтеграції нових методик у власну практику. Крім того, така співпраця формує середовище постійного професійного зростання, де фахівці ФКіС вчать чітко формулювати свої думки, аргументовано презентувати ідеї та знаходити оптимальні рішення у командній роботі. У результаті це не лише підвищує якість тренерської діяльності, а й сприяє розвитку навичок ефективної комунікації, які стають невід'ємною частиною професійної майстерності.

Навчання через практику важливе для опанування інтерактивних методів навчання (використання групових обговорень, рольових ігор, симуляційних тренінгів дозволяє фахівцям фізичного виховання розвивати навички комунікації на практиці) та супроводу групових тренувань і спортивних ігор (спільна діяльність, особливо в командних видах спорту, дозволяє відпрацьовувати навички колективної комунікації, як на тренуваннях, так і в процесі змагань).

Постійне самоосвіта і професійний розвиток. У сучасних умовах динамічного розвитку фізичної культури та спорту постійне вдосконалення професійних якостей стає не просто перевагою, а невід'ємною вимогою до фахівців цієї сфери. Особливе значення набуває розвиток комунікативної компетентності, оскільки саме вміння ефективно спілкуватися, мотивувати та знаходити спільну мову з різними аудиторіями часто визначає успішність тренерської, педагогічної чи організаційної діяльності. Самоосвіта в цьому контексті передбачає не лише вивчення нових методик тренувань чи аналіз сучасних досліджень у галузі спортивної науки, а й активну роботу над власною комунікативною культурою. Фахівець ФКіС, який регулярно ознайомлюється з психологією спілкування, основами невербальної комунікації чи техніками активного слухання, значно підвищує свою ефективність у роботі з учнями, колегами та батьками. Професійний розвиток через відвідування тренінгів, майстер-класів, конференцій та вебінарів дає можливість не лише отримувати актуальні знання, а й вдосконалювати навички публічних виступів, ведення діалогу та конструктивної критики. Учасники таких заходів часто стають частиною професійного середовища, де відбувається обмін досвідом, обговорення кейсів та відпрацювання практичних ситуацій, що безпосередньо впливає на комунікативну гнучкість [9].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Розвиток комунікативної компетентності у майбутніх фахівців фізичної культури є процесом, що вимагає постійної практики та самовдосконалення. Це дозволяє не лише покращити якість навчання та тренувань, а й створити позитивну атмосферу в колективі та серед учнів, сприяючи їхньому розвитку як фізично здорових і психологічно збалансованих особистостей. Формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури є необхідною умовою їхньої професійної реалізації. Ефективне спілкування дозволяє не тільки передавати знання, а й формувати довірливі стосунки, створювати мотиваційне середовище та вирішувати професійні завдання. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку дидактичних матеріалів та програм підвищення кваліфікації педагогів у цьому напрямі.

Список використаних джерел

1. Грибан Г.П., Мичка І.В., Гарлінська А.М., Солодовник О.В., Чайка Ю.Ю., Пилипчук П.Б., Денисовець А.П. Формування комунікативної компетентності в майбутніх учителів фізичної культури під час освітнього процесу. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. Серія 15, (4)(149), 2022. С. 43-46. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.4\(149\).10](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.4(149).10)
2. Грибан Г.П., Скорий О.С., Опанчук Д.Р., Косенко Н.В. Формування професійно-комунікативних компетентностей у майбутніх тренерів з різних видів спорту. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації* (14). 2022. С. 135-143. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/36014/1/135-143.pdf>
3. Гусева Т. Психологічні особливості формування комунікативної компетентності у студентів – фізичних терапевтів. *Psychology Travelogs*, (4), 2024. С. 314-323. <https://doi.org/10.31891/PT-2024-4-30>
4. Лахтадир О.В. Комунікативна компетентність особистості. *Актуальні проблеми психології*: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2013. С. 154-161.
5. Мельник І. Соціально-комунікативна компетентність фахівця із фізичного виховання в умовах Нової української школи. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, (13), 2020. 195-205. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.13.2020.223100>
6. Назарян Р.С., Хмиз Т.Г., Кузина В.В. Основні категорії та поняття проблеми формування комунікативної компетентності у студентів медичного університету. *Експериментальна та клінічна стоматологія*. 2018. № 1 (2). С. 81-88.

7. Хмиз О.М. Комунікативна компетентність педагога: сутність та структура. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2019. Вип. 2(10). С. 143-147.
8. Хома Т.В., Кевланич В.В. Комунікативна компетентність як складова педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури. *Матеріали 77-ої підсумкової наук. конф. професорсько-викладацького складу факультету здоров'я та фізичного виховання ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*. Уклад. д. пед. н. Стеблюк С.В. (27-28 лют. 2023 р.). Ужгород, 2023. С. 142-146.
9. Dmytro Balashov, Diana Bermudes, Petro Rybalko, Oksana Shukatka, Yuliia Kozeruk, Alla Kolyshkina (2019). Future Physical Education Teachers' Preparation to Use the Innovative Types of Motor Activity: Ukrainian Experience. *TEM Journal*, 2019. Vol. 8, No 4. (4), P. 1508-1516. <https://doi.org/10.18421/TEM84-57>
10. Semenikhina O.V., Yurchenko A.O., Rybalko P.F., Shukatka O.V., Kozlov D.O., & Drushlyak M.G. (2022). Preparation of future specialists in physical culture and sports for the use of digital health means in professional activity. *Information Technologies and Learning Tools*, 89 (3), 33-47. <https://doi.org/10.33407/itlt.v89i3.4543>.

References

1. Hryban H.P., Mychka I.V., Harlinska A.M., Solodovnyk O.V., Chaika Yu.Iu., Pylypchuk P.B., Denysovets A.P. Formuvannia komunikativnoi kompetentnosti v maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury pid chas osvitnoho protsesu. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Serii* 15, (4(149)), 2022. S. 43-46. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.4\(149\).10](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.4(149).10)
2. Hryban H.P., Skoryi O.S., Opanchuk D.R., Kosenko N.V. Formuvannia profesiino-komunikativnykh kompetentnosti u maibutnikh treneriv z riznykh vydiv sportu. *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii* (14). 2022. S. 135-143. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/36014/1/135-143.pdf>
3. Husieva T. Psykholohichni osoblyvosti formuvannia komunikativnoi kompetentnosti u studentiv – fizychnykh terapevtiv. *Psychology Travelogs*, (4), 2024. S. 314-323. <https://doi.org/10.31891/PT-2024-4-30>
4. Lakhtadyr O.V. Komunikativna kompetentnist osobystosti. Aktualni problemy psykholohii: Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii imeni H.S. Kostiuka NAPN Ukrainy. 2013. S. 154-161.
5. Melnyk I. Sotsialno-komunikativna kompetentnist fakhivtsia iz fizychnoho vykhovannia v umovakh Novoi ukrainskoi shkoly. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty*, (13), 2020. 195-205. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.13.2020.223100>
6. Nazarian R.S., Khmyz T.H., Kuzyna V.V. Osnovni katehorii ta poniattia problemy formuvannia komunikativnoi kompetentnosti u studentiv medychnoho universytetu. *Eksperymentalna ta klinichna stomatolohiia*. 2018. № 1 (2). S. 81-88.
7. Khmyz O.M. Komunikativna kompetentnist pedahoha: sutnist ta struktura. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Serii* «Pedahohika ta psykholohiia». 2019. Vyp. 2(10). S. 143-147.
8. Khoma T.V., Kevpanych V.V. Komunikativna kompetentnist yak skladova pedahohichnoi maisternosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury. *Materialy 77-oi pidsumkovoї nauk. konf. profesorsko-vykladatskoho skladu fakultetu zdorovia ta fizychnoho vykhovannia DVNZ «Uzhhorodskiy natsionalnyi universytet»*. Uklad. d. ped. n. Stebliuk S.V. (27-28 liut. 2023 r.). Uzhhorod, 2023. S. 142-146.
9. Dmytro Balashov, Diana Bermudes, Petro Rybalko, Oksana Shukatka, Yuliia Kozeruk, Alla Kolyshkina (2019). Future Physical Education Teachers' Preparation to Use the Innovative Types of Motor Activity: Ukrainian Experience. *TEM Journal*, 2019. Vol. 8, No 4. (4), P. 1508-1516. <https://doi.org/10.18421/TEM84-57>
10. Semenikhina O.V., Yurchenko A.O., Rybalko P.F., Shukatka O.V., Kozlov D.O., & Drushlyak M.G. (2022). Preparation of future specialists in physical culture and sports for the use of digital health means in professional activity. *Information Technologies and Learning Tools*, 89 (3), 33-47. <https://doi.org/10.33407/itlt.v89i3.4543>

| Матеріал надійшов до редакції: 05.04.2025 р. | Прийнято до друку: 29.04.2025 р. | Опубліковано: 30.05.2025 р. |